

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Wertán Balázs ügyvéd által képviselt felperes neve(felperes címe) felperesnek, a dr. Benkő György Ágoston ügyvéd által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen tulajdonjog megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2010. február 17. napján meghozott 17.P.20.608/2008/39. számú ítélete ellen az alperes részéről 40. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 125.000 (Százhuszonötezer) forint másodfokú perköltséget.

A 627.200 (Hatszázhuszonhétezer-kétszáz) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A 2005. február 11. napján elhunyt L.G. (továbbiakban: örökhagyó) és a felperes 1992-ben kötöttek házasságot. Az örökhagyó a házastársi életközösség fennállása alatt a Magyar Külkereskedelmi Banknál nyitott számú számla tekintetében kizárólagos kedvezményezettként ikertestvérét, az alperest jelölte meg. Halála előtt, 2005. február 1. napján kelt géppel írt, két tanú által aláírt magánokiratban foglalt nyilatkozata szerint a bankszámlán kezelt teljes összeg az alperes tulajdona. Az örökhagyó leromlott fizikai állapota miatt önállóan képtelen volt nevének aláírására, az okirat aláírásakor kezét az alperes vezette. 2005. február 1-től február 28. napjáig terjedő időszakban a számlán kezelt 20.774.092 forintból az alperes februárban 19.501.687 forintot, májusban 1.405.533 forintot vett fel.

A felperes keresetében kérte az alperes kötelezését 10.454.630 forint és ennek késedelmi kamatai megfizetésére. Hivatkozása szerint az örökhagyó a házastársi életközösség fennállása alatt nyitotta a számlát, arra több részletben fizette be a

halálakor meglévő összeget, amely a Csjt. 27. § (1) bekezdése szerint a házastársi közös vagyon.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresettel egyezően, az alperest a felperes részére 10.454.630 forint tőke, 9751.869 forint után 2005. február 14. napjától, 702.761 forint után 2005. június 25. napjától a kifizetésig járó a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat és 400.000 forint + áfa perköltség, az állam javára 627.200 forint illeték megfizetésére kötelezte.

Indokolása szerint az örökhagyó a bankszámlára a házastársi életközösség fennállása alatt teljesített befizetéseket. Az alperes nyilatkozatára figyelemmel a 2005. február 1-jei okirat teljes bizonyító ereje megdőlt, így ez az örökhagyó akaratát nem tükrözheti, joghatás kiváltására nem alkalmas. A Csjt. 27. § (1) bekezdése szerinti törvényi vélelemmel szemben az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a bankszámlán kezelt követelés az örökhagyó különvagyonára, illetve az alperes vagyona. Az a tény, hogy az alperes és az örökhagyó a felperessel kötött házassága előtt több ingatlant értékesített, nem bizonyítja az ebből befolyt jövedelmeknek a perbeli bankszámlára történő befizetését. Az alperes által csatolt további, házassága felbontásával, volt házastársával fennállt vagyonközösség megszüntetésével, a több mint 30 éve történt büntetőjogi felelősségre vonásával, különböző ingatlanok 1989. és 2002. évi adásvételével kapcsolatos okiratok a bankszámla különvagyonai jellegét nem bizonyították. Okirattal nem igazolt, hogy a számlára befizetett összeg az alperes tulajdonában állt vagyonelemek elidegenítéséből származott.

A Ptk. 578/G. § (2) bekezdésének alkalmazását kizárja, hogy a felperes és az örökhagyó életközösségben éltek, belső viszonyuk megelőzi a közös háztartásban élők vagyoni viszonyait.

Az alperes az örökhagyó részéről történt ajándékozássra is alaptalanul hivatkozott. A Csjt. 27. § (1) bekezdése alapján a számlakövetelés $\frac{1}{2}$ része felperes tulajdona, erre és a Ptk. 579. § (1) bekezdésére tekintettel a követelt összeget az örökhagyó nem adhatta ajándékba, arról nem rendelkezhetett.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést. Elsődleges fellebbezési kérelmében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta, másodlagosan annak megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte.

Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság nem értékelte, hogy a takarékbetétre vonatkozó halál esetére szóló rendelkezés jellegéből adódóan egyfajta végintézkedésnek tekinthető. Erre tekintettel az elsőfokú ítélet jogszabálysértő, nem tartja tiszteletben az örökhagyó végakarátát, amely ellentétes a favor testamenti elvével. Az ítélet okfejtésétől eltérően, a helyes jogértelmezés szerint az okirat alakítása nincs feltétlen összefüggésben az örökhagyó végakarátával. A vitatott bankszámla követelés az örökhagyó különvagyonára volt, a **B.-n I. utca 3/A.**, a **V. út 136/C.** számú, a **g.-i K. utcai**, az **é.-i L. utcai** ingatlan. Az örökhagyó 2000. évben megbetegedett, kórházban kezelték, jövedelme nem volt, 2001. évtől alacsony összegű rokkantnyugdíjban részesült. Az örökhagyó 2003. évben 14.000.000 forintot, haláláig további 6.000.000 forintot helyezett el a számlán. A növekmény kizárólag az alperes megtakarításainak eredménye. A kedvezményezettkénti

megjelölésére tekintettel fel sem merült, hogy a bankszámlán kezelt összeghez testvére halála után nem jut hozzá.

Az elsőfokú bíróság a személyesen eljáró alperessel szemben nem tett eleget a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének arra vonatkozóan, hogy tanukkal vagy más bizonyítási eszközökkel reá hárul annak bizonyítása, hogy az ingatlanok értékesítéséből származó és az örökhagyót megillető pénzeszközök a perbeli bankszámlán kerültek elhelyezésre.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése iránti fellebbezési kérelem alaptalan.

A Pp. 3. § (3) bekezdése a bíróság kötelezettségévé teszi, hogy a jogvita eldöntése érdekében a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről a feleket előzetesen tájékoztassa. A Pp. 8. § (1) bekezdése értelmében a bíróság köteles biztosítani, hogy a felek és a per többi résztvevője jogaitak rendeltetésszerűen gyakorolják, és perbeli kötelezettségeiknek eleget tegyenek. A tájékoztatási kötelezettség célja annak biztosítása, hogy a fél a bizonyítási indítványait a jóhiszemű és a célszerű pervitel követelményeinek megfelelően előterjeszthesse. Az ítélőtábla által is irányadónak tekintett, a Legfelsőbb Bíróság 1/2009. (IV.24.) PK véleményében kifejtettek szerint a tájékoztatásnak a kereseti kérelem és az ellenkérelem alapjaként előadottakból kiindulva, az anyagi jogi szabályok szerint jelentős tényekre kell vonatkoznia. Az adott tényállásra egyediesített tájékoztatásnak folyamatosan igazodnia kell a felek per során változó nyilatkozataihoz. A bizonyítás sikertelenségének jogkövetkezményére vonatkozó tájékoztatást oly módon kell megtenni, hogy a fél számára egyértelműen felismerhető legyen az; mely tényekre és milyen időn belül kell teljesítenie bizonyítási kötelezettségét.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettség szabályát helyesen értelmezte, az iratokból kitűnően tájékoztatási kötelezettségének a fenti szempontoknak megfelelően, maradéktalanul eleget tett (18. sorsz. jkv. 7-8. oldal). A 39. sorsz. jkv.-ből kitűnően a bizonyítási teherről ismételten, a tárgyalás megkezdése és berekesztése előtt is tájékoztatta az alperest.

Az ítélőtábla erre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben bírálta felül, és megállapította, hogy a fellebbezés alaptalan. Az elsőfokú bíróság érdemi döntése helytálló.

A Ptk. 598. § értelmében az ember halálával hagyatéka, mint egész száll az örökösre.

A hagyaték az örökhagyóról a halála esetén átszálló vagyon összessége. Hagyaték hiányában öröklésnek nincs helye. Öröklés útján azok a vagyoni jogok és kötelezettségek szállhatnak át, amelyekben jogutódlásnak van helye, kivéve ha a polgári jog a jogutódlásról másként rendelkezik. Ebbe a körbe tartozik a kedvezményezetti megjelölést tartalmazó bankszámla követelés.

A takarékbetétekről szóló, többször módosított 1989. évi 2. tvr. 10. §-a a betételhelyezés sajátos formájaként lehetőséget ad a betét elhelyezőjének, hogy halála esetére meghatározhatja azt a személyt, akinek a betéti összeget vissza kell fizetni. Az így elhelyezett takarékbetét nem tartozik a takarékbetétes hagyatékához, a kedvezményezett a takarékbetét felett a hagyatéki eljárás lefolytatásától függetlenül rendelkezhet. Ez pedig olyan ingyenes juttatás, amely a betéti szerződés általános elemein kívül a betétet kezelő pénzügyintézetnek adott azt a megbízást tartalmazza, hogy a takarékbetétes halála esetén a kifizetést meghatározott személy részére teljesítse. Ugyanakkor a megbízás nem érinti a takarékbetétes szabad rendelkezési jogát a betéti összeg felett, mert a betétet bármikor megszüntetheti, más kedvezményezettet jelölhet, vagy az összegről nem a pénzügyintézettel kötött szerződésben, hanem végintézkedésben rendelkezhet és azt a hagyaték tárgyává teheti. Az ítélkezési gyakorlat a betevőnek az általa elhelyezett összegre vonatkozó rendelkezését ingyenes juttatásnak, tartalma szerint ajándékozásnak tekinti (BH1978. 120.), amely irányadó az elhalálozási rendelkezéssel kötött számlaszerződések különböző típusaira is (BH1992. 174.) és abban az esetben is, ha a betétes az elhalálozási rendelkezést utóbb a betéti szerződés fennállása alatt teszi meg. Az elhalálozás esetére tett örökhagyói rendelkezés ezért nem minősül végrendeletnek, így a végintézkedés esetében érvényesülő favor testamenti elvének vizsgálata fel sem merülhet. A bankszámlán kezelt pénzösszegre vonatkozó örökhagyói rendelkezés tartalmát tekintve ajándékozásnak minősül.

Az nem volt vitás, hogy a felperes és házastársa között a házassági életközösség a házasság megkötésétől az örökhagyó haláláig fennállt. Az örökhagyó a bankszámlát az együttélés alatt, 3.910.734 forint befizetéssel nyitotta, azon 2003 nyarán 10.000.000 forintot, novemberben 2.300.000 forintot, decemberben 2.000.000 forintot helyezett el. A 2004. januárban a számláról 3.676.746 forintot kivett, majd augusztusban a számlán kezelt betétet 4.521.232 forint befizetésével gyarapította. A bankszámlán kezelt betéti összegeket és kamatait ezért Csjt. 27. § (1) bekezdés értelmében a házastársi közös vagyonhoz tartozó pénzköveteléseknek kell tekinteni. Az elsőfokú bíróság az alperes ellentmondó előadásait, a perben feltárt bizonyítás anyagát, a 2005. február 1. napján kelt, a célzott joghatás kiváltására alkalmatlan okiratot együttesen és okszerűen, a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt elveknek megfelelően mérlegelte, helyesen értékelte az alperes terhére annak bizonyítatlanságát, hogy a bankszámlán kezelt követelés az alperes polgári jogi értelemben vett tulajdona.

A felperes tagadásával szemben nem bizonyított az sem, hogy a számlára befizetett betét a Csjt. 28. § (1) bekezdés a-d) pontja alapján az örökhagyó különvagyona. A Csjt. 27. § (1) bekezdés második mondata értelmében pedig egyébként is közös vagyon a különvagyonnak az a haszna, amely az életközösség fennállása alatt keletkezett. A törvény alkalmazása szempontjából haszonnak minősül a dolog hasznosításának eredménye, adott esetben a kamatozó betét kamata.

A Csjt. 30. § (1) bekezdése értelmében a házassági vagyonközösség fennállása alatt csak a házastársak közös egyetértésével lehet a vagyonközösséghez tartozó tárgyakat elidegeníteni, vagy általában olyan vagyonjogi rendelkezést tenni, amely nem a házastársak különvagyonára vonatkozik.

Az alperes csak állította, de nem bizonyította, hogy testvérének a betétszámlán kezelt összegre vonatkozó rendelkezése, azaz az alperes javára szóló ingyenes juttatás a házastársak közös egyetértésével, a felperes előzetesen vagy utólag, szóban, illetve ráutaló magatartással kifejezésre jutatott hozzájárulásával történt. A hozzájárulás hiányára utal a felperes érdekeivel ellentétes, a házastársi közös vagyon jelentős mértékű csökkenését eredményező ajándékozás. Kétségtelen, hogy a külső jogviszonyban a számlát kezelő pénzügyi intézet az örökhagyó megbízása alapján jogszerűen teljesítette a kifizetést az alperes részére. A házastársak belső viszonyában azonban az örökhagyó az alperes javára szóló ingyenes juttatással a házastársi közös vagyonba tartozó bankszámla követelésről a felperes egyetértése nélkül rendelkezett, ezzel elvonta a közös vagyonból a felperest megillető részesedést. Az ingyenes juttatásra vonatkozó rendelkezés a felperessel szemben a Ptk. 203. § (1) és (2) bekezdése értelmében hatálytalan. Az alperes köteles a jogalap nélkül birtokában tartott, a felperes tulajdonát képző betét és kamatok kifizetésére.

A kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a fenti ténybeli és jogi indokbeli kiegészítéssel helybenhagyta.

A másodfokú perköltség - a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése, a 4/A. § (1) bekezdése szerint megállapított, a kifejtett képviseleti tevékenységhez igazodó, az áfával növelt ügyvédi munkadíj - továbbá az Itv. 46. § (1) bekezdése szerinti fellebbezési illeték viselésére vonatkozó rendelkezés a Pp. 239. §-a szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdésén, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdésén és 14. §-án alapul.

Budapest, 2011. február 1.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.
a tanács elnöke

. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.
előadó bíró

Dr. Hegedűs Mária s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: